

Gródek, 6 grudnia 2022 roku

Znak sprawy: PL-7/2022

**Szanowny Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich**

Szanowny Panie Rzeczniku,

w nawiązaniu do Pana wystąpienia skierowanego do Ministra Edukacji i Nauki (pismo o znaku: VII.7033.115.2022.AMB z 24.11.2022 r.), dotyczącego nieposiadania przez pokrzywdzonych w wyniku działań nauczyciela akademickiego, studenta czy doktoranta statusu strony w postępowaniach dyscyplinarnych, chciałbym zwrócić uwagę Pana Rzecznika na analogiczny problem występujący w przypadku postępowań dyscyplinarnych dotyczących nauczycieli.

Postępowanie dyscyplinarne wobec nauczycieli reguluje ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2021 poz. 1762; dalej: „Karta Nauczyciela”). Zgodnie z przepisami tej ustawy, nauczyciele podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za uchybienia godności zawodu nauczyciela lub obowiązkowi, o których mowa w art. 6 ustawy (art. 75 ust. 1). **Osoba pokrzywdzona czynem nauczyciela (a będzie to bardzo często uczeń) nie posiada żadnych uprawnień w ramach prowadzonego na podstawie Karty Nauczyciela postępowania dyscyplinarnego.** Warto podkreślić, że pokrzywdzony czynem nauczyciela uczeń znajduje się w o tyle niekorzystnej pozycji, że w stosunku do nauczyciela i dyrektora szkoły pozostaje w stosunku zależności zakładowej, co osłabia jego już i tak słabą pozycję i ogranicza zdecydowanie możliwość działania w sprawie.

Chciałbym zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 85 ust. 5 Karty Nauczyciela, na postanowienie rzecznika dyscyplinarnego o umorzeniu postępowania wyjaśniającego zażalenie służy wyłącznie nauczycielowi, którego dotyczy to postępowanie, oraz dyrektorowi szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony (a w przypadku nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły – temu nauczycielowi oraz organowi prowadzącemu szkołę). Można przyjmować, że obwiniony nauczyciel co do zasady nie będzie zainteresowany skarżeniem postanowienia o umorzeniu postępowania wyjaśniającego, więc jedynym organem, który może w takiej sytuacji reprezentować interesy pokrzywdzonego, jest dyrektor szkoły (albo organ prowadzący, gdy obwinionym jest dyrektor szkoły). Jedyny wyjątek istnieje wówczas, gdy postępowanie wyjaśniające dotyczy czynu naruszającego prawa i dobro dziecka – wówczas zażalenie może złożyć również Rzecznik Praw Dziecka. Nie jest to jednak zdecydowanie rozwiązanie optymalne i uwzględniające podmiotowość pokrzywdzonego czynem nauczyciela, zwłaszcza, że jest grupa uczniów, która jest już pełnoletnia i w ich sprawach nie będzie mógł działać Rzecznik Praw Dziecka (ani tym bardziej Rzecznik Praw Obywatelskich).

Sytuacja podobnie kształtuje się we właściwym postępowaniu dyscyplinarnym. Krąg podmiotów uprawnionych do zaskarżania postanowień komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji

o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego ukształtowano identycznie, jak w postępowaniu wyjaśniającym (art. 85 ust. 2b). Natomiast od orzeczeń wydanych przez komisję dyscyplinarną pierwszej instancji lub komisję odwoławczą odwołanie przysługuje: rzecznikowi dyscyplinarnemu i obwinionemu lub jego obrońcy (art. 85k ust. 1, art. 85m ust. 1).

Pragnę zauważyć, że sytuacja osoby pokrzywdzonej czynem nauczyciela jest o tyle gorsza od sytuacji pokrzywdzonego w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 poz. 574; dalej: „u.p.s.w.n.”), że osoba taka nie ma statusu strony (ani żadnych uprawnień) nawet w postępowaniu wyjaśniającym.

Nasze Stowarzyszenie otrzymywało i otrzymuje sygnały, że nieposiadanie przez osobę pokrzywdzoną czynem nauczyciela możliwości zaskarżania orzeczeń zapadających w postępowaniach dyscyplinarnych nauczycieli jest dla tych osób krzywdząca i nie pozwala na pełną ochronę i praw.

Mając powyższe na względzie, **uprzejmie zwracam się do Pana Rzecznika z prośbą o podjęcie stosownej interwencji u Ministra Edukacji i Nauki, wskazującej na brak uprawnień osoby pokrzywdzonej czynem nauczyciela w postępowaniu dyscyplinarnym dotyczącym nauczycieli i potrzebę pilnej zmiany tego stanu rzeczy.**

Ponadto chciałbym zwrócić uwagę na problem wszczynania postępowania wyjaśniającego. Obecnie regulacja przewiduje, że postępowanie wyjaśniające wszczynają rzecznik dyscyplinarny powołany przy komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji na polecenie organu, który go powołał (art. 85 ust. 1). W naszej ocenie należałoby umożliwić rzecznikom dyscyplinarnym działanie z urzędu (analogicznie do regulacji z art. 285 ust. 1 u.p.s.w.n.) i zobowiązać ich do wydawania zaskarżalnych przez pokrzywdzonego postanowień o odmowie wszczęcia postępowania (zob. art. 285 ust. 2 pkt 1 u.p.s.w.n.). Takie rozwiązanie zapewniłoby pełną ochronę praw i interesów osoby pokrzywdzonej czynem nauczyciela.

ŁUKASZ KORZENIOWSKI

Prezes Zarządu